

Posamezne številke.
Navadne Din 1—
ob nedeljah Din 150.

„TABOR“ izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 14. uri z
datumom naslednjega dne ter stane
mesečno po pošti D 1250, za ino-
stano D 2050, dostavljen na dom
D 14—, na izkaznice D 1250,
inšerati po dogovoru.

Naroča se pri upravi „TABOR“
MARIBOR, Jurčičeva ulica

Poslilina plačana v gotovini.

TABOR

Posamezne številke.
Navadne Din 1—
ob nedeljah Din 150.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 274.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, dno. Tele-
fon št. 24. — SHS poštnoštevil-
ni račun št. 11797.

Na naročila brez denarja se ne
odira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: IV.

Maribor, petek 18. maja 1923.

Številka: 111

Foch v Pragi.

Francoski maršal Foch je zapustil Prago. Njegov poset v Varšavi in Pragi je bil velikanska manifestacija za Francijo. V trenutku, ko je Nemčija dobila nov udarec, ko so antantne države odklonile njeno ponudbo, je taka manifestacija Nemcem več kot neprijetna. Radi razumemo pikre opazke, ki se slišijo iz nemškega tabora. V splošnem pa se pripisuje Fochovemu potovanju velik političen pomen. Morda v tem nekoliko pretiravajo. Dobra posledica takega reprezentančnega potovanja je, da se v masah vzbudi spomini na vojno. Pacifisti bi protestirali: ali ne vidite okoli sebe dovolj vojniš „spominov“? Se bomo spominjali vojnih obsojencev? Vojne se ne da zbrisati tega, kar je vojna ustvarila in kar je v njenem izidu pozitivnega. Ta pozitivna stran je izražena v osebi maršala Focha. Militarist — vpijejo komunisti. Res je, a njegov militaristični tovariš je bivši antimilitarist Trockij. Teorije in življenje! — Foch je bil vrhovni vojskovodja antantnih armad za časa svetovne vojne. Njegov uspeh je bitka ob Marni, ki je porušila moč nemškega militarizma. — In pahnala v nesrečo sedemdesetmilijonski nemški narod! — tarnajo Nemci in njihovi prijatelji. Tudi na to je odgovor lahek: V nesrečo so ga pahnili njegovi lastni voditelji, ki so imeli priložnost med mirom in vojno, med sporazumom in nadaljevanjem vojne do zmage ali poraza. Sploh pa se zgodovina ne da korigirati! — Foch in Hindenburg sta predstavljala brutalne sile — vpijejo človekoljubni duhovi. Da, sila proti sili, gre samo za to, katerega od obeh predstavitev svetovne vojne so vodili plemenitejši nagibi?

Nemško orientirani ljudje bodo dali prav Hindenburgu, če že morajo voliti med njim in Fochom. Iz ker je realno politično stanje tako, da se moramo odločiti za enega ali za drugega, se homo Slovani odločili za Focha. Za človeka, ki vidistivari take, kakršne so v resnici, je naše stališče povsem jasno in razumljivo.

Nemške opazke nas ne morejo premočiti, ker so preračunane zgolj za nemške interese. V komunistični pacifizem ne verujemo, ker praksa pobija teorijo, trezen človek pa sodi po dejanjih, ne po besedah. Če ne priznamo „surove sile“, je s tem ne bomo odpravili. Armada je danes taka nujsnost kakor je ječa. Človeški razvoj se ni dospel tako daleč, da bi se spori, za katerimi stoji ogromna politična, ekonomska in kulturna nasprotja, reševali z dobrimi besedami in lepimi pogledi. Da, nismo prišli niti tako daleč, da bi se vsaj dva posameznika sporazumela brez strasti in da bi bilo med njima fizično razračunavanje izključeno. Zato je bila vojna potrebna, ne, ker jo mi hočemo ali nočemo, ampak ker jo je prinesla zgodovina in nam jo vsilila, kakor nam narava vsiljuje svoje zakone.

Foch je predstavljatelj antantnih vojsk in zmaga te ogromne sile se ima tudi naš narod zahvaliti za osvobodjenje. Lahko si pač kak profesor sede za mizo in v potu svojega obraza spiše članek, ki v njem „dokazuje“, da nas je osvobodila naša lastna moč — toda to so profesorjeve papirnate besede, v resnici pa se je naša usoda odločevala v bitkah ob Marni. In spiritus movens teh bitk je maršal Foch. Njegov genijalni duh je premagal šahovske poteze Hindenburgovega štaba. IV. svetovni vojni ni šlo za kak kompromis, za „mir brez aneksij in odškodnine“, ker bi to bil izmed vseh izidov najslabši izid. Šlo je za zmago ene sile in za poraz druge. Prva sila je bila Nemčija z Avstro-Ogrsko in drugimi sateliti, druga je bila antanta z aliranimi državami. Vsaka predstavlja svet zase,

Radičeva pesem o sporazumu.

Beograd, 17. maja. (Izv.) Včerajšnja „Tribuna“ prinaša poročilo svojega zagrebaškega dopisnika, ki je imel razgovor z Radičem. Med drugim je Radič izjavil: Dne 19. aprila sta prišla v Zagreb delegata radikalne stranke dr. Janjić in dr. Gjuričić. Ob tej priliki smo ugotovili, da je mogoče doseči sporazum, ker se ga želi na obeh straneh. Sklenjeni sporazum bi se bil moral takrat objaviti. Tega pa radikali niso dopustili. Zato sem poslal v Beograd dr. Krnjevića in dr. Kovačevića, da se informirata o stališču radikalcev. Razgovarjala sta se z uglednimi radikalnimi voditelji ter sta dobila utis, da radikali odkrito žele sporazum, kar tudi mene veseli. Jaz bom izpolnil vse obveznosti, ki mi jih nalaga sklenjeni sporazum, in upam, da bodo to storili tudi radikali, da pride čimprej do resničnega sporazuma. Pri volitvah, ki se bodo bržkone vršile še to jesen, se bo pokazalo, da je za nami ves narod in prepričan sem, da bodo radikali zmagali v Srbiji ravno tako, kakor mi na Hrvatskem. Sele po teh volitvah bomo lah-

ko govorili o resnih pogajanjih z radikali. Če pa radikali s Pašićem na čelu nočejo sporazuma, bomo našli sredstva in pota, da se sporazumemo z onimi, ki si sporazum žele. Mislim pa, da do tega ne bo prišlo, ker si Pašić sam želi sporazum z nami, in da bo izpolnil vse obveznosti, ki mu jih nalaga v Zagrebu sklenjena pogodba.

Beograd, 17. maja. (Izv.) „Politika“ poroča: Znanje izjave Ljube Jovanovića o zagrebaškem sporazumu in „Markovemu“ protokolu so povzročile med poslanci, ki so bili že precej zaspani, precejšnjo senzacijo. Politični krogi so se še le danes začeli baviti s to izjavo. Na popoldanski seji so klerikalci in muslimani, torej Radičevi zavezniki, tej izjavi navdušeno pritrdjevali, kar jasno dokazuje, da sporazum vendarle obstoja, četudi četudi zatrjuje Ljuba Jovanović, kakor dr. Krnjević, da pogodba še ni izvedena. Iz besed Ljube Jovanovića je sklepiti, da so Radičevci pripravljeni na nadaljna pogajanja.

Nadaljevanje konferenc o reškem vprašanju.

Beograd, 17. maja. (Izv.) Kakor se doznava iz zanesljivega vira, se bodo prihodnji teden nadaljevala dela za rešitev reškega vprašanja. Naša delegacija pritetne komisije odputuje v Rim, tako da dospe tja najkasneje dne 24. maja. V Rimu Italijani živahno hujskajo proti izvršeni izpraznitvi Sušaka in tretje cene. Namen teh agitacij gre očitno za to, vplivati na paritetno komisijo ter podpirati italijanske aspiracije, ki se v Opatiji niso obnesle, češ da je bila komi-

sija preveč pod vplivom prizadetega provincialstva. V naših političnih krogih vlada splošno mnenje, da pogajanja tudi v Rimu ne bodo dovedla do uspeha. Te dni bi se imela nadaljevati tudi pogajanja glede jugoslovensko-italijanske trgovinske pogodbe. Tudi tu povzročajo Italijani velike težkoče, in ni upanja, da bi pogajanja končala z uspehom. Naše delegacije imajo nalog, da energično zastopajo stališče naše države in ne popuste nikjer, kjer gre za naše vitalne interese.

Pred ostavko nad 1000 profesorjev.

Beograd, 17. maja. (Izv.) V Beograjskih „Novostih“ podaja minister za presveto Trifković izjave glede srednješolskih profesorjev, ki se resno pripravljajo na stavko in izstop iz službe. Izjavil je, da sta ga posetila predsednik centralnega združenja profesorjev ter predsednik beograjske sekcije ter mu sporočila, da se nad 1000 profesorjev iz Srbije in Črne gore pripravljajo na izstop iz državne službe. Profesorji iz ostalih delov države pri tem niso vpošteni. Tudi ti so se po večini izrekli za ostavko. Zahtevajo, da se njihov gmotni položaj primerno izboljša ali se jim vsaj zagotovi, da se bo izboljšal in da bo to izboljšanje stopilo v veljavo s 1. majem t. l. Minister pravi,

Za izenačenje carinsko-pravnega postopka.

Beograd, 17. maja. (Izv.) Včeraj se je sestala v ministrstvu za pravosodje komisija za izenačenje carinsko-pravnega postopanja. Čim se bo komisija konstituirala, bo pričela razpravljati o predloženem načrtu za carinsko-pravno postopanje, ki bo veljavno za vso državo.

Medparlamentarna konferenca v Pragi.

Beograd, 17. maja. (Izv.) Včeraj zvečer so odpotovali naši parlamentarci v Prago, kjer se udeležijo medparlamentarne konference, ki se vrši v dneh 18., 19. in 20. maja. V naši delegaciji so zastopani radikali, demokrati, muslimani in klerikalci.

Grška zahteva vojno odškodnino.

Atene, 17. maja. (Izv.) Grški ministrski predsednik je izjavil, da ima grška delegacija na lausanski konferenci nalog, da takoj zapusti konferenco, če bi se Grčiji ne priznala primerna vojna odškodnina. Nadalje je izjavil, da Grčija odločno odklanja glede odškodnine vza-

da popolnoma uvideva, da je položaj profesorjev zelo težaven in da se mora na vsak način izboljšati. To pa ni mogoče prej, predno se ne zboljšajo tudi državne finance. O tem vprašanju pa se lahko razpravlja samo v parlamentu, ki pa še ni konstituiran. Meni pa, da korak profesorjev ne bo pospešil izpolnitve njihovih zahtev. Taktična pogrška se je storila že s tem, da so pričeli z akcijo tik pred zaključkom šolskega leta. S tem bodo trpeli pred vsem profesorji sami, v drugi vrsti pa bodo najbolj prizadeti dijaki. (Iz tega bi se dalo sklepati, da prosvetni minister na kako resno izboljšanje gmotnega položaja profesorjev sploh ne misli. Op. ur.)

ko razsodišče ter vztraja na tem, da se to vprašanje nemudoma reši.

Zasedanje italijanske posl. zbornice.

Rim, 17. maja. (Izv.) Včeraj popoldne je bilo odprto zasedanje zbornice. Ministrski predsednik Mussolini je imel daljši govor o izseljeniški politiki Italije. Prva točka dnevnega reda obsega razpravo o carinskih tarif, nakar se prične razprava o proračunskem provizoriju.

Rusko-angleški spor.

London, 17. maja. (Izv.) Ministrski svet se je danes bavil z ruskim vprašanjem. Krasin je izjavil novinarjem, da bi imela odpoved trgovinske pogodbe za posledice, da bi se že obstoječa naročila, ki predstavljajo vrednost 10 milijonov funtov, prenesla na kako drugo državo.

BORZA.

Curth, 17. maja. (Izv.) Sklepni tečaj. Pariz 36.95, Beograd 5.775, London 25.67, Berlin 0.0122, Praga 16.54, Milan 27.92, New York 555, Dunaj 0.0078 eno osminc, žr. krone 0.007825, Budimpešta 0.105, Varšava 0.0116, Sofija 4.45.

vsaka izhaja iz drugih miselnih in interesnih sfer. Foch in Hindenburg sta bila na skrajnem koncu obeh svetov in sta ravnala z ogromnimi armadami. Boj je bil gigantski in neizprosni.

Če je komu žal za Avstro-Ogrsko in za prejšnji red, se bo postavil proti Fochu. Kdor pa ve, da je nemška avtokracija hotela osvojiti celo Evropo, napraviti iz malih narodov sužnje in jih uničiti in kdor tega ne odobrava, mora biti hvaležen neznani usodi, da je kljub ogromni moči sovražnika zmagala Fochova stran, da sta propadla Hindenburg in Conrad von Hötzendorf. Zakaj s Fochom je zmagala nasprotna ideologija: nastale so nove svobodne države, mali narodi so zadihali prosto, pruski militarizem je bil strt. Avstro-Ogrska je izginila v zgodovini in na razvalinah svetovne vojne je nastala nova Evropa.

Vojna in povojna Evropa, Foch in Hindenburg, fevdalni militarizem in armade demokracij — to so dejstva, napram katerim se moramo volens-nolens orientirati. Lahko se najdejo ljudje, ki bodo vse to zanikali, toda trezen človek bo mislil tako, kakor ga poučujejo izkušnje. Od l. 1918 gre v evropski politiki za to, da izgradimo novo Evropo, da ji damo solidne temelje in zagotovimo uspešen razvoj. Delo za konsolidacijo novih razmer gre skozi razne peripetije, še danes ne moremo reči, kaj prinese bodočnost; smo na vihnem morju: ogromni valovi oblijejo včasili ladjo, pa se nam dozdeva, da smo pokopani, toda kmalu vidimo, da smo še tu in da si moramo priboriti pot v pristanišče mira in zadovoljstva.

Proti tej novi Evropi se dviga obilo sovražnikov. Danes ni nobenega dvoma več, da je izdelal nemški generalni štab načrte za boljševiško revolucijo v Rusiji. Rusija je še vedno ognjišče anarhije, dasi še nismo izgubili vere, da bo zdrava ruska duša premagala nemške trike in se osvobodila. Današnji ruski režim organizira vzhodne narode, ravnanje se po interesih nemške svetovne politike, ki sloni na ekonomsko-nacionalni ekspanziji germanske rase. Nemčija pa se trudi, da bi s pasivno rezistenco in z drugimi sredstvi oslabil moč mirovniških pogodb in počasi porušila temelje novega političnega reda, slonečega na demokraciji in oni relativni pravičnosti, ki je sploh mogoča. Mi, pripadniki malih narodov in držav, ki povrh tega ne moremo ne ekonomsko in ne kulturno tekmovali z velikimi narodi, se nikoli ne bomo mogli odločiti za germanofilsko orientacijo, iz enostavnega razloga, ker živimo na ozemlju, ki je neposredni cilj nemške ekspanzije.

V borbi za konsolidacijo in pacifikacijo nove Evrope so novonastale države, zlasti pa Poljska, Češkoslovaška in Jugoslavija nujno navezane na Francijo. Ozka zveza med njo in navedenimi državami je edina realno in praktično možna garancija za to, da zavarujemo svojo svobodo pred eventualnimi bodočimi pretresljaji. Taka zveza ni manifestacija čustev, temveč realna potreba, ki jo diktira naš geografski, ekonomski in politični položaj. Poleg tega pa ima na sedanjih zasnovi urejena nova Evropa obilo pogojev za velikanski razvoj onih sil, ki so jih doslej večji narodi tlačili. Urditev medsebojnih vezi je namen Fochovega potovanja. Generalissimo zmagovite antantne vojske nam predstavlja silo, s katero stojimo mi proti onim, ki bi se hoteli postaviti proti nam. Če bi ne bila taka razdalja med teorijami in življenjem, bi nam bili predstavitelji sile zoprn. V sedanjih razmerah pa so naša garancija in naš ponos.

Darujte za „Sklad otroške bolnice“ v Mariboru.

Poljska Varšava.

Kdo bi je ne poznal iz zgodovine in po slovesu, te šumne poljske prestolice ob Visli? A koliko nas je, ki smo jo videli? No, novi čas je prinesel tudi v tem izprembo; zakaj precej jugoslovanske akademsko omladine (kakih 20-30) študira sedaj na visokih šolah varšavskih, posebno na tehniki (politehniki) in na medicinski fakulteti. In ti mladeniči se bodo naučili (nekateri so se že naučili) dobro poljskega jezika, kar je prvi pogoj uspešnejših in plodonosnejših medsebojnih zvez.

V tem oziru sem slišal svoj čas iz prav merodajnih krogov, kako zamenjaja naša omladina v Pragi prilike, kjer bi se mogla naučiti češčine. No, v Varšavi je nemogoče živeti dalj časa in se nenavaditi poljščine. Zakaj Varšava je čisto poljsko mesto, kjer moreš živeti mesec dni, pa nisi slišal drugega jezika nego poljščino. V gostilnah, prodajalnah, v tramvajih, povsod vse čisto poljski, drugega glasu ni čuti. Nemca sem slišal govoriti le enkrat, pa še ta se z natakarnjem ni mogel sporazumeti. Značilno je, da se na trgovini vidi napis: »Man spricht deutsch«, kakor je pri nas včasih: »En parle française« — torej redkosti! Seveda če prideš v židovski del mesta, tam slišiš znani »židovski žargon«, ki v njem židje tudi tiskajo časopise.

Malo starejša moška (nekoliko manj ženska) generacija govori dobro tudi rusko; zakaj dokler je bila tukaj carska Rusija, so bile šole tudi v Varšavi čisto ruske in je bilo mladini pod kaznijo prepovedano, le ziniti poljski.

Primeroma mnogo se čuje francoski. To so stare zveze francosko-poljske, ki jih najnovejša evropska zgodovina le še kreni. Po varšavskih ulicah vidiš kjerkoli francoskega oficirja, ki s svojo damo parlira francoski. Na svečani akademiji, ki je bila prirejena v počastitev maršala Focha, je par Poljakov govorilo francoski.

Nemški zna, tako mi pripovedujejo, v Varšavi najbolj tehniška inteligencija. Tako je jezikovna »stolica« Poljske, Varšava. Seveda, v kateri državi srednje in severne Evrope ni Nemcev, okupatorjev in kolonistov srednjega in polsrednjega veka? Tudi Poljska jih ima, in še precej, saj tvorijo v Sejmu (držav. skupščini) celo svoj klub. Pred kratkim je ministrski predsednik Sikorski odločno zavrnil nemško deputacijo v Poznanju, ki ni hotela razumeti poljski.

Varšava, 10. maja. Dr. Fr. Ilešič.

Politične vesti.

*** Zakaj ne bo bolje?** Klerikalni listi so pred volitvami vpili: volite naše krščanske kandidate, če hočete, da jenjajo draginja in druge težave. Volili smo jih v trdnem prepričanju, da bomo takoj imeli slovensko avtonomijo in se tako hitro rešili vseh težav. Pohi! smo demokrate — mrtvi leže po tleh. Absolutni

vladarji v naši državi so danes radikalci v zvezi s klerikalci, Radičem in Turki. A draginja raste. Meso je poskočilo izza volitev za najmanj 20 K, enako drugi predmeti. Kje je krivda? Ker mora nekdo biti kriv, da se razmere ne izboljšajo ne v političnem ne v gospodarskem pogledu, eto, zopet so tu prokleti demokrate, ki morajo biti vsega krivi. Tako modruje zadnja »Straža«: »Mnogi ljudje mislijo, da bo sedaj, ko je demokratska politika skrahirala, naenkrat vse bolje. Naši poslanci nam poročajo, da ni pričakovati naglega zboljšanja položaja. Zakleti sovragi Slovencev in Hrvatov, Svetozar Pribičević intrigira naprej na dvoru in sili v kralja, naj se začne v naši državi z nasilnim vladanjem.« — Torej sedaj vidi vsak »razsoden človek«, da ne more biti bolje. Žalostno je samo to, da je še med nami toliko backov, ki verjamejo v te klerikalne bajke, kakor da je izboljšanje gospodarskih razmer odvisno od Pribičevićevih »intrig« na dvoru!

*** Sporazum v etapah** napoveduje sredina »Straža«. Kako bo ta etapni sporazum izšel, ona ne pove. Zato bomo te etape v smislu Radičevih načrtov razložili mi. Prva etapa: Radič dobi na Hrvaškem bana, Korošec pokr. namestnika v Ljubljani. Druga etapa: vsi demokrate in drugi napredni elementi se v teh dveh pokrajinah zadavijo. Tretja etapa: Hrvatska in Slovenija postanejo poleg Srbije samostojni državi; na Hrvaškem bo od ljudstva izvoljen vladar Radič, v Sloveniji dr. Korošec; obe državi skleneta s Srbijo državne in trgovske pogodbe, si ustvarita vsaka svojo armado in tiskata vsaka svoje novčance; srbski kralj bo »morda« priznan kot vidni poglavar vseh treh držav na zunaj. Četrta etapa: Koroševa država napove vojno Radičevi državi, ker Radič še vedno hodi Korošcu v zelje. Peta etapa: jugoslov. državo vzame vrag, ker je razpadla v življenja nezmogljive edince. Slovenijo pohrustajo Lani. Slava sporazumu!

*** Kaj pravijo radikalci o Radiču in njegovih zaveznikih?** Slovenski klerikalni listi polnijo svoje kolone s slavospevi Pašiću, ki bo skupno z Radičem in dr. Korošcem ustvaril sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci. Radikalci »likajo« sedaj kot največje resnicoljube, Radič, ki jim je bil pred volitvami še politični »magarac« in vse drugo prej, kakor razumen človek, jim je danes duševni voditelj. »Straža« in »Slov. Gospodar« naj nam oprostita, če tudi mi povzamemo par vrstic iz njunega lajzbjurnala, beograjskega »Balkan«, ki Radiča in njegovo družbo takole označuje: Napačno bi bilo misliti, da je Radič politična veličina, kateri bi bilo pripisovati kako važnost. Nasprotno, Radič je politični hlapec, ki kot tak služi za slepo orožje onim, katerim je Radič potreben, za izvedbo njihovih izdajniških in prevratnih nakan za porušenje naše države in njenega edinstva. Ti, ki Radiča potrebujejo, sestojijo iz ostankov črnožoltga režima, ki danes na našo nesrečo vedrjo

se ne bojim, da bo vaše prijateljstvo vsled spoznanja resnice trpelo; če bi se pa to le zgodilo, bi mi ne bilo več do njega.

Moja mati, gospa de Courcils, je bila pomilovanja vredna, boječa žena, katero je njen soprog poročil zaradi njenega premoženja. Vse njeno življenje je bilo mučeniško. Ona, ki je imela tako ljubečo, boječo in tankočutno dušo, je bila žrtev nedostojnega ravnanja s strani njega, ki bi naj bil moj oče, neotesan podeželski plemič. Po enomesečnem zakonu je že živel s služkinjo. Razentega pa je imel razmerje z ženami in dekleti svojih kmetov zakupnikov. Vendar ga to ni oviralo, da ne bi imel dveh otrok od svoje žene; trebalo bi jih šteti tri, če se upošteva mene. Moja mati ni imela nikake besede v hiši, živela je v tej vedno glasni hiši kakor miške, ki skromno životarijo pod pohištvo. Venela je ter ginila in z grozo gledala ljudi s svojimi nemirnimi in jasnimi, vedno se gibajočimi očmi, z očmi prestrašenega bitja, ki ga strah ne zapusti. Vendar je bila v kljub temu ljubka, zelo ljubka prava blondinka s sivkasto plavimi, nekako boječimi lasmi, prav kakor da je vsled neprestanega strahu obledela barva njenih las.

Med prijatelji gospoda de Courcils, ki so stalno prihajali na grad, je bil tudi nek bivši konjenični častnik, vdovec, človek, ki so se ga bali, nežen in nasilen ter

in oblačijo na Hrvaškem in ki jim je edina naloga: obnova Avstro-Ogrske pod krinko separatizma. — Tako mislijo radikalci o Radiču ter njegovih zaveznikih dr. Korošcu in dr. Spahi. Priznati moramo »Balkan«, da jih je dobro pogodil. Žalibog, da radikalci iz strankarskih interesov drugače delajo, kakor mislijo.

*** Radičev program za sporazum** je objavil nedavno — gotovo po inspiraciji Radiča samega — v Radičevem »Sloboodnem Domu« dr. Rudolf Horvat. Njegove glavne zahteve so: Srbija in Hrvatska tvorita vsaka zase državo, ki stopita v konfederativno zvezo. Skupno bi imele obe državi: trgovske pogodbe, carinsko področje, skupno bi se določali monopoli, dalje poštne, brzojavne in telefonske pristojbine. Sporazumno bi se ustvarjali zakoni o vojski, toda vojsko bi imela hrvatska zase in Srbija zase. V Zagrebu bi posebna emisijska banka tiskala posebne hrvatske novčance. Slovenija, Bačka, Banat, Baranja, Bosna in Hercegovina, Črna gora naj s plebiscitom odločijo, ali hočejo pripadati hrvatski ali srbski državi. Za Hrvatsko bi bila v Zagrebu posebna vlada in vladar Hrvatske bi bil ban, ki bi ga kot predsednika republike volilo ljudstvo. Srbski kralj je lahko skupen vojskovodja obeh armad in ostane lahko tudi vidni poglavar te »Zveze držav«. — To so v kratkih potezah Radičeve zahteve. Jasno izbija iz njih eno: Radič hoče postati predsednik hrvaške države, ban, neomejen vladar na Hrvaškem, ki bi priznal kralja Aleksandra le kot sobe enakega. Če bodo radikalci na tej podlagi skovali z Radičem famozni sporazum, Bog jim daj srečo!

*** Verifikacijska debata v narodni skupščini** je trajala z malimi presledki nepretrgano od torka 10. ure dopoldne do srede zjutraj ob pol 3. Bila je vseskozi burna. Demokratski govorniki, zlasti Davidovič in Pribičević, so v velikih vseskozi stvarnih govorih na konkretnih slučajih dokazovali radikalne korupcije in nasilja. Doprinesli so dokaze, da so radikalci istovetili svojo stranko s kraljem, da so v imenu kralja otvarjali volilne shode, da so izdajali letake s pozivi, kdor voli radikalce, voli kralja itd. Govorili so v razpravi še socialisti Divač, minister Vujičić, demokrat dr. Voja Marinković, zemljoradnik Dimitrijevič, minister Gjurčić, Ljuba Jovanović itd. Končno je bil sprejet predlog verifikacijskega odbora proti glasovom demokratov, zemljoradnikov in nevtrolecev. Prihodnja seja bo 22. tm. in se bo nadaljevala razprava o spornih mandatih.

*** Sanacija italijanskih financ.** Znano je, v kako obupnih finančnih razmerah se je nahajala Italija pred fašistovsko revolucijo. Izgledalo je, da mora brezpogojno priti do poloma. Kakor v drugih področjih, so fašisti napravili red sedaj tudi v finančnem in iz govora, katerega je imel fašistovski minister de Stefani dne 13. t. m. v Milanu, je razvidno, da je že zavržena prva nevarnost. De Stefani je imel svoj finančni govor v milau-

ski »Scalia« ob 11. uri dopoldan. »Scalia« je bila prenapolnjena občinstva. Pri govorniški mizi so sedeli razen govornika tudi Mussolini, on. Acerbo, predsednik senata Tittoni, podpredsednik zbornice Pietravalla, župan Milana sen. Mangiagalli, več drugih senatorjev in poslancev in zastopniki oblastev. Po kratkem pozdravu župana je povzel besedo de Stefani, ki je najprej omenil podvzete ukrepe za ozdravitev neugodnega finančnega položaja. V tem oziru je prišlo v prvi vrsti v poštev pregledovanje davkoplačevalcev, katerih število se je pod novo vlado pomnožilo za vse one, ki so zamogli ostati skriti očem davčne policije pod prejšnjo vlado. Naravnost življenske važnosti za finance je pa bila revizija proračuna, ki jo je nova vlada izvedla kot prvo delo po svojem nastopu. Izdatki za državno brambo in morarico so bili tako skrčeni za 338 milijonov. Vojska je danes izpopolnjena s fašistovsko milico, ki bo onemogočila, da bi si druge stranke ustvarjale oborožene čete in ki je iz fašistovskih oddelkov stvorila oborožene vrste pod neposrednim vodstvom vlade in ki je določena, da nudi fašistovski vladi v nje truda-polnem obnovitvenem delu trdno garancijo urejenih prostovoljnih elementov, pripravljenih slediti vsakemu pozivu. Preko revizije izdatkov za javna dela je finančna uprava vzela v pretres vprašanje deficita na železnicah, ki je bil dosegel že vznemirljivo višino. Ta deficit, ki ga povzroča preštevilo železniško osebje in prenizke tarife, se bo v prihodnjem finančnem letu skrčil za 280 milijonov. Po načrtu izrednega komisarja za železnice Torreja, je za finančno leto 1925-26 predvideno popolno ravnovesje v železniškem proračunu. Ravno tako je odprava kraljevih straž zelo blagodejno vplivala na finance ter prihranila državi za 285 milijonov izdatkov; 221 milijonov prihrankov bo prinesla konsolidacija proračuna javnih del, 152 milijonov skrčitev proračuna za vojsko, 101 milijonov za tozadevno podvzete ukrepe v upravi pošte in brzojava itd. Višek odobravanja pa je dosegel govornik, ko je izjavil, da znaša celokupni deficit proračuna za finančno leto 1923-24 le 1187 milijonov, t. j. za 2813 milijonov manj kakor je bilo predvideno v novembru l. l. Opoldne je govornik končal svoj govor. Ko je odhajal, je bil na trgu burno pozdravljen od tisočglave množice.

*** Tudi Japonska odklanja nemško reparacijsko noto.** Nemška vlada je sprejela odgovor japonske vlade na stavljene ponudbe. Tudi japonska vlada pravi, da so nemške ponudbe nezadostne in nejasne in jih Japonska nikakor ne more odobravati. Ker pa Japonska na reparacijah nima toliko interesov, kakor ostali zavezniki, se ne spušča v podrobnosti. Zeli, pa, naj nemška vlada predloži nove, primernejše in zadovoljivejše ponudbe in sporazum ne bo izostal.

Podpirajte Jug. Matico!

resnično ljubil in ki ga je tudi ona ljubila.

Ona je umrla. Bil sem takrat osemnajst let star. Da morete razumeti to, kar sledi, moram pristaviti, da se je izvršila ločitev lastnine v prid moji materi, ki je ohranila vsled zakonskih določb in vsled razumne popolne udanosti notarja pravico do oporoke po svoji volji.

Dobili smo obvestilo, da se nahaja njena oporoka pri notarju in obenem povabilo, da prisostvujemo razpečanju.

Spominjam se tega, kakor da bi se bilo včeraj zgodilo. Bil je to grandiozen dramatičen prizor, nenavaden dogodek, deloma celo smešen, do katerega je prišlo vsled posmrtnega upora te mrtve žene Krik po svobodi je ustvaril ta dogodek, to zahtevo iz črnega groba te mučenice, ki jo je ubilo naše ravnanje tekom njene življenja in ki je pošiljala iz zaprte krste obupen klic po neodvisnosti.

Tisti, ki je mislil, da je moj oče, bil je to velik, rdečeličen človek, ki je vzbudil v človeku misel na mesarja, in moja brata, krepka mladeniča dvajsetih in dvajsetih let, so mirno čakali na svojih sedežih. Gospod de Bourneval, ki je bil tudi pozvan, je vstopil in sedel za menoj. Bil je obleden v svoj svršnik in zelo bled, pogosto si je grizel svoje sedaj že nekoliko sive brke. Brez dvoma je pričakoval to, kar se bo zgodilo. (Konec prih.)

Guy de Maupassant:

Posvečeno Paul Hervieu-ju

Testament.

Poznal sem mladeniča po imenu René de Bourneval. Bil je prijeten v občevarstvu, čeprav bolj otožnega značaja. Zdelo se je, da je vse opustil, kajti bil je popoln skeptik. Njegov skepticizem je bil izrazit in oster, spreten je bil zlasti tedaj, če je z eno besedo razkrinkal hlimbe našega življenja. Često je ponavljal: »Poštenih ljudi ni, oziroma poštene so samo v uživanju.«

Imel je dva brata, s katerima pa skoraj nikoli ni občeval, gg. de Courcils. Iz različnih imen bratov sem sklepal, da je iz drugega zakona. Večkrat sem slišal, da je ta rodbina doživela izreden dogodek, nisem pa mogel zvedeti podrobnosti.

Ker mi je mladenič takoj ugajal, sva kmalu postala prijatelja. Ko sva nekega dne sama večerjala, sem ga čisto slučajno vprašal: »ali ste vi iz prvega ali iz drugega zakona svoje matere?« Videl sem, da je najprej prebledel, potem pa zardel: nekaj sekund ni odgovoril besede, vidno je bil v zadregi. Nato se nasmešne na njen lastni melanholični način in reče: »Dragi prijatelj, če vas moja zgodba ne dolgočasi, vam hočem povedati prav izredne podrobnosti o svojem izvoru. Ker vem, da ste razumen človek,

Dnevna kronika.

— 25-letnico škofovanja obhaja dne 22. tm. ljubljanski škof dr. Jeglič.

— Šumik je zopet dostopen. Velik sneg je razlil polomil vse brvi, ki pa so se namestile z novimi. Izletnike opozarjamo, da se po drči ali »riži« zdej plavi les, naj hodijo po pešpoti in se ne približavajo drči, da se prepreči nesreče.

— Volitve v zdravniške zbornice morajo biti izvršene do 1. sept. »Uradni list« od 13. tm. prinaša tozadevni razglas zdravstvenega odseka.

— Ambulatoriji za venerične bolezni. Zadnji »Uradni list« od 13. tm. razglasa pravilnik o poslovanju ambulatorijev za venerične bolezni.

— Proces proti hrvatskim vojakom v Plevlju, ki so se lani uprli in hoteli domov, se je vršil minule dni pred vojaškim sodiščem v Sarajevu. Obtoženih je bilo 50. 12 kolovodij je bilo obsojenih po 3, eden na 2 in pol leta ječe. Ostalih 46 je bilo oproščenih.

— Pogreb gospe Masarykove. Dne 15. tm. popoldne se je vršil v Lani pogreb soproge predsednika češkoslovaške republike, gospe Masarykove. Pokojnica je dosegla visoko starost 72 let. Znana je bila v Ameriki kot izvrstna prevajalka znanstvenih del svojega soproga ter kot sotrudičnica velikih ameriških listov. Pogreb, ki je bil omejen na ozek krog, se je udeležil tudi francoski maršal Foch. Iz celega sveta prihajajo brzojavna sporočila sožalja, zlasti mnogo iz Amerike.

— Velika avtomobilska nesreča v Trstu. Dne 13. tm. krog 23. ure se je zgodila v Barkovljah pri Trstu velika avtomobilska nesreča. ki je zahtevala troje mladih življenj. Izpred Volte di Chiozza se je odpeljal proti Barkovljam avtomobil, katerega je vodil sofer Antonio Albanese, v njem pa sta sedela urednika »Piccola« Rodolfo D' Aronco in Ermanno Meechia ter sodnik dr. Giovanni Bortolotti in njegova zaročenka Paola Morelli. Na Miramarski cesti so dohiteli nek drug avtomobil ter ga hoteli prehiteti. Razvil se je hena tekma, ki je končala s tem, da je prvi avtomobil priletel pri barkovljanskem pokopališču v tramvajski voz. Šunek je bil tako močan, da so vsi, ki so sedeli v njem, zleteli ven. Urednik D' Aronco je priletel ob neko drevo in obledel na mestu brez znaka življenja; poleg njega je priletela tudi gđ. Morelli. Četrtim je dr. Bortolotti prišel pod tramvaj, ki ga je kakih 10 metrov vlekel s seboj. Vsi ti trije so v nekaj minutah izdihili, le sofer in Meechia sta zadobili manjše poškodbe. Sofer je bil tako malo ranjen, da je, ko se je izkopal iz razbitega avtomobila, naglo pobegnil in se policiji še vedno ni posrečilo ga izslediti, aretirani pa je bil vodja tramvaja Gabriele Gigante.

Celjske vesti.

— Osebnost. Po večtedenskem dopustu je prevzel vodstvo celjske drž. policije zopet g. policijski svetnik dr. Semekovič, kar vsa celjska javnost z odkritim veseljem pozdravlja.

— Družina »Stankovič« v Celju. Združena narodna društva so se potrudila, da je bil sprejem dragih gostov iz naše prestolnice res pristen in prijateljski. Sprejem na kolodvoru, povorka po mestu, koncert v mestnem parku, večerni nastop družine v mestnem gledališču ter zaključni banket v Nar. domu, vse je bilo neprisluseno, domače in pobratimsko. Zato pa Celjani tudi upajo, da so odlični Beograjčani iz starodavnega Celja lepe utise in da se še marsikateri izmed bratov in sester vrne kedaj v prijazno letovičarsko mesto ob bistri Savinji.

— Marijin vrtec v Celju je priredil nekaj neke pobožnosti ter pri tej priliki razdeljeval med majhne, še nerazsodne otročiče svetinice z nemškimi napisom. Kakor stariši obsojajo, da se tako strastno in vneto odujuje njihova mladina domačemu ognjišču, tem bolj se mora še grajati, da kaže naša duhovščina tako malo čuta do materinega jezika. — Vseplajte raje v nedolžna srca ljubezen do naroda in do skupne naše domovine ter prizanesite vsaj nedolžnim malčkom s svojim verskim fanatizmom.

Sport.

— POLNP. V petek ob 1/21. uri v Grajski kleti izredna odborova seja.

Mariborske vesti.

Maribor, 17. maja 1923.

— Smrtna kosa. Danes ob pol 7. uri zjutraj je umrl v rani mladosti trinajstih let Leo Mlekuš, dijak tukajšnje državne realke. Pogreb se vrši v soboto ob 15. uri iz mrtnišnice na mestno pokopališče na Pobrežju.

— Kam plovemo? Prejeli smo: Dimnikar me je opozoril, da bo prihodnjič višja taksa za osnaženje štedilnika, ki jo bo določila zadruga dimnikarjev. — Postrežnica mi je omenila, da je morala danes plačati za peko štruce kruha 2 K več. Bajne cene bodo zahtevali izvoščeki za prevažanje birmancev od doma v cerkev in nazaj; že lani so zahtevali najmanj 100 Din., kaj šele letos. Za te dneve jih ne večje določeni tarifi, tako vsaj pravijo. Da ne bo kateri presenečen, je najbolje, da se že vnaprej pogodi z izvoščekom. Kam pridemo na ta način? Razumi se, da si lahko pomagajo le oni, ki morejo brez usmiljenja do izkoriščevancev, posebno stalnih nameščencev, ki si ne morejo pomagati ter so jim izročeni v milost in nemilost, poljubno poviševati cene.

— Čechoslovaški obisk odpovedan. Pripravljali odbor tukajšnje Čechoslov.-jugoslov. Lige je dobil obvestilo, da so bratislavski izletniki spremenili svoj prvotni načrt in da se ne pripeljejo v Maribor; obiskali bodo samo Ljubljano. Obžalujemo, da nam ne bo mogoče pozdraviti in sprejeti predstavitev slavne Bratislave, ki so tudi vneti pristaši Čechoslov.-jugoslov. Lige. Vzrok, da so odpovedali svoj obisk, je neprimerna železniška zveza. Ni pa izključeno, da je na spremembo njihovega potnega programa vplivala nezaupnica, katero so jim dali še pred prihodom klerikalni občinski svetniki. Značilno je, da Slovenci niti pred gosti ne moremo skriti svojih hišnih prepričkov.

— Velikodušen dar. G. Ferdo Delak, trgovec v Mariboru je daroval iz neke nagrade: dijaški kuhinji 316 K, Ljudski knjižnici 316 K, in Jugoslovenski Matici 316 K, skupno 948 K. Iskrena hvala! Posnemajte!

— Predavanje o domači umetnosti. Na povabilo Zgodovinskega društva bo predaval dne 25. maja ob 8. uri zvečer v mariborski veliki kazinski dvorani pokrajinski konservator g. dr. Stele o umetnosti na Slovenskem. Predavanje bo pojasnjeval s skioptičnimi slikami. Meseca aprila je isti gospod predaval v Ptuj kot gost ondotnega Muzejskega društva in je bilo mestno gledališče, v katerem se je vršilo predavanje, do zadnjega kotička polno ukaželjnega in za umetnost vnetega občinstva. Upamo, da tudi Maribor ne bo zaostal za Ptujem. Vstopnina bo prav skromna: za sedeže I. do III. vrste 5 D, za ostale sedeže 3 D, in za stojišča po 1 D. Predavanje je namenjeno proslavi 20 letnice Zgodovinskega društva.

— Ljudska knjižnica bo na Binkoštno nedeljo zaprta in si naj člani izposodijo knjige za praznike že v četrtek 17. tm. (od pol 17. do pol 19. ure).

— Izlet akcijske čete Orjune na Pesnico. V ponedeljek dne 21. tm. popoldan se vrši izlet akcijske čete Orjune v Pesnico. Odhod ob 14. uri izpred glavnega kolodvora. Udeležba obvezna. Četnik.

— O zvezdoslovju. V sredo, dne 23. maja ob 8. uri zvečer ima gosp. polkovnik K. Philippovič svoje 5. predavanje o zvezdoslovju. Tokrat se glasi predmet: Čudesa na mesecu, poezija meseca, oblika, velikost, oddaljenost, hitrost, vrtenje okoli svoje osi, razne faze meseca. Nadalje: njegov vpliv na zemeljsko os, na vodovje oceanov, na zrak, na vremenske razmere na zemlji, na rastline, živali in ljudi. Potovanje v mislih na mesec: V najvišjih zračnih plasteh, strašna tema in mraz v vsemiru, meja med privlačnostjo zemlje in meseca, razdrapan površina meseca, potovanje po ravninah in gorovju zemeljskega trabanta, nešteti ugasli ognjeniki, brez vode in zraka, velikansko apeninsko gorovje, prebivalci meseca ali seleniti, kako se dani na mesecu, strašna vročina in mraz, kako izgleda od tamkaj zemlja in zvezdnato nebo, 350 urni dnevi, in noči, kako zahaja sonce na mesecu. Ali je mogoče to nebeško telo iz bližine si ogledati po daljnogledu? To predavanje je eno najzanimivejših iz bogatega repertoarja g. polkovnika, polno poetičnega poleta in bajnih slik in je vzbudilo povsod, n. pr.

v Pragi, Brnu, Tropavi, Dunaju itd. največje priznanje. Stojišča 2 Din., sedeži po 4 in 6 Din.

— Mestno kopališče. Opozarjamo občinstvo, da je kopališče v smislu sklepa občinskega sveta odprto ves teden razen ponedeljka in nedelje. Ukrenilo se je to z ozirom na pritožbe občinstva, da je prevelik naval, če je kopališče odprto samo par dni. Če pa bo kopališče slabo obiskano, se bo obrat zopet skrčil. Zato priporočamo, da se občinstvo poslužuje kopališča zlasti v prvih dneh, ker je v sobotah predvsem namenjeno delavstvu, ki v drugih dneh nima časa. Kopališče je odprto od 10. do 19. ure, blagajna pa od 10. do 18. ure popoldne.

— Zadruga brivcev za Mariborsko oblast naznanja, da so brivnice na binkoštno nedeljo dopoldan odprte, ponedeljek pa cel dan zaprte.

— Popis živine v Mariboru. Mestni magistrat mariborski razglasa: Glasom dopisa Komande mariborskega vojnega okruza z dne 7. maja 1923 broj 1250 naredbe ministristva vojne i mornarice z dne 20. februarja 1923 F. Dj. broj 5967 vrši se popis živine, vozil in opreme za mesto Maribor v dneh 22., 23. in 24. maja 1923. in sicer: 22. maja 1923 za I. in II. okraj (Mesto in Graško predmestje), 23. maja 1923 za III. in IV. okraj (Melje in Koroško predmestje), 24. maja 1923 za V. okraj (Magdalensko predmestje) in sicer vsakokrat točno ob 7. uri zjutraj na Trgu Svobode. Pred pregledom in popisno komisijo se morajo dovesti: 1. vsi konji od 3 do 18 let starosti z vsem vpreženim in jahalnim materialom, ter vsi vozovi za konje, 2. avtomobili, motocikli in tricikli. Pred komisijo ni pa treba dovesti: 1. volov in vozov za vole, 2. biciklov. Pripomni se, da živine ne Lodo žigosane, marveč samo popisane. Posestniki živine, vozil, avtomobilov itd. se opozarjajo, da prične komisija poslovati točno ob določenem času. Kdor bi se temu pozivu ne odzval, bo kaznovan v smislu obstoječih predpisov voj. kaz. zakona.

— Mlad dezerter. Dne 12. maja je prišel iz Avstrije z šentiljskim vlakom 13-letni dečko, ki pravi, da se piše za Maksa Klabusa in je baje učenec IV. razreda ljudske šole v Studencih. Slišal je mnogo pripovedovati o lepotah in krasnem življenju v Avstriji. Sklenil je, da si jo ogleda. Šel je sam preko meje, toda prišel je v roke avstrijski straži, ki ga je poslala lepo nazaj. Mladega dezerterja je prevzela mariborska policija, ki ga bo izročila starišem, za katere pa še ne ve, kje se nahajajo.

— Nevaren vlomilec je dozdevno nek Edo Otorepec, katerega je stražnik prijel na Aleksandrovi cesti v trenutku, ko se je hotel odpeljati z ukradenim kolesom. Stražnik ga je dalje časa opazoval. Ko je Otorepec odšel v neko hišo, ga je pričakoval v bližini vrat. Kmalu na to se je Otorepec vrnil s kolesom ter se hotel odpeljati. Kakor se je izkazalo, je kolo ukradel v drugem nadstropju dotične hiše. Pri njem so našli popolnoma nov ameriški sveder najnovejšega modela, kakoršnih se poslužujejo vlomilci v velikih mestih. Osumljen drugih tatvin in je bil enkrat radi tatvine kolesa že kaznovan. Predan je bil sodišču.

— Hudo zakonsko polovico si je izbral 49-letni pomožni delavec Ivan R. na Koroški cesti 34. Skupno ž njo je dobil tudi njenega sina iz prejšnjih časov. Zakonsko življenje, ki ga je užival v njenem objemu, mu ni zapustilo prijateljskih spominov. Prepričani niso bili redki in večkrat so padale tudi bunke. Tak hud večer je doživel minulo sredo. V prepiru sta se ga krog polnoči lotila žena in njen sin. Obdelovala sta ga tako hudo, da je morala priti policija na pomoč. Nesrečni zakonski mož je bil ves krvav in obtolčen. Na glavi je imel sedem težkih ran. Rešilni oddelek ga je ob pol 1. uri zjutraj moral prepeljati v bolnico. Huda žena in njen sin pa bosta imela priliko v zaporu delati pokoro.

— Kavarna v mestnem parku. Pri lepem vremenu dnevno koncert od pol 17. do pol 19. in od 19. do 24. ure. Sladoled in domače pecivo.

— Najlepše romane in druge raznovrstne knjige iz svetovnega slostva v vseh jezikih izposojuje proti neznatni izposojnini »Ljudska knjižnica« v Narodnem domu. Knjižnica kupi takoj po izidu vsako novo slovensko knjigo

Kultura in umetnost

— »Zvesti tovariš«. Muzikalna igra v dveh dejanjih od E. Kálmána. Včeraj smo objavili recenzijo našega glasbenega referenta. Mislimo, da je le v interesu gledališča, ako objavimo sodbo, ki je nekoliko manj prizanesljiva. Ravnamo se po oni: auditor et altera pars! — Ne mislim pisati o muzikalni strani te igre; sodbo o nje glasbeni vrednosti prepustim muzikalično izobraženim recenzentom. Kot iskren prijatelj našega gledališča pa se čutim dolžnega, da o značim predstavo »Zvestega tovariša« za najslabšo v letošnji sezoni. Mariborsko gledališče nam je nudilo nekoliko v vsakem oziru dobrih oper in operet, da ne govorim o dramih, ki stoje še vedno na dostojni višini. Nekatere vprizoritve so bile tako posrečene, da se nam ni treba prav nič skrivati pred drugimi jugoslov. gledališči. Gledališki prijatelji smo uverjeni, da se uprava, ki se mora boriti tudi z mnogimi finančnimi težkočami, zaveda v polni meri umetnostnega poslanstva Narodnega gledališča, da si na drugi strani ne more izogniti raznim kompromisom. Zato naš je tembolj užalilo, da se pri vprizoritvi »Zvestega tovariša« ni ozirala na to, da imamo precej visoko mnenje o našem gledališču, pa celo tudi o naši opereti. O vsebini »Zvestega tovariša« bi lahko rekli: opereta Courthes-Mahler. Naivnost, prisiljena komika, karikirani značaji, šibka tehnika in razne druge slabosti zabrišejo pravo jedro te igre in kar ostane, je prazno ogrodje, kateremu ne more dati življenja niti mestoma lepa in girljiva Kalmanova muzika. Dobra zasedba bi nedvomno znatno zakrila vsebinske in tehnične vrzeli te igre; ako pa je igralski in glasovni material tako slab kot je pri mariborski vprizoritvi, se podere še to, kar ima »Zvesti tovariš« dobrega na sebi. Mogoče ima ta igra res tragično vsebino, kakor pravi Vaš poročevalec; jaz je nisem občutil, ker je bil skladen med tragiko in komiko docela porušen. Kontrasti niso prišli do izraza, s tem pa je bil uničen tudi celotni utis in stvar je končno izvenela kot nekaka neduhovita parodija. Vloga grajščakinje je bila podana skrajno nesimpatično, tako da ni mogla vzbuditi čustev; tudi Marlene ni bila taka kot bi jo bili pričakovali od gđ. Šuštarjeve. Roškova igra Martina je bila uprav antipatična in morda je ravno on skupaj z gđ. Šturmovo pripomogel k temu, da ostale vloge niso prišle do veljave. Igralsko dober je bil g. Janko, tudi komične vloge niso bile slabe, zlasti dober je bil g. Harastović v vlogi kabaretskemu značaju njegove vloge, ki ni prav nič v skladu s »tragično vsebino« te igre. Tragični efekti so popolnoma odrekli, a tembolj kričeča je bila komika, s tem pa se je igra podrla kakor stavba iz kart. Moje opazke imajo tole pozitivno tendenco: Vzlic tema, da se je treba ozirati na blagajno in da lahko opereta odgovarja ukusu večine našega gledališkega občinstva, je vendar potrebno več kritizma pri izbiri operet; umetnostno poslanstvo gledališča mora imeti zadnjo, četudi ne edino besedo. Mislimo, da je v operetnem repertoarju mnogo del, ki posvoji muzikalni, vsebinski in vzgojni strani presegajo »Zvestega tovariša« in ki bi bolj napolnile gledališče kot ga napolnjuje Kalmanova igra (Nb. že pri premieri in reprizi!). — Ako ni glasovnega in igralskega materiala za kar najboljšo zasedbo vlog, tedaj je boljše, da se zaenkrat sploh ne daje novih operet, kajti vprizoritve »Zvesti tovariš« gledališču le škodujejo. Zdrav in pozitiven kritik izem vedno koristi, saj je tudi tu treba »prezračevati«, zato upam, da bodo te opazke sprejete tako kot so pisane: in bona fide. — a.

— Mladinske igre in naše gledališče. Ni treba dokazovati, kako so mladinske igre važne za vzgojo otrok. Nale da razvijajo otroško imaginacijo, in da posvoji moralni tendenci pošagajo globlje v otroško dušo, nego še tako duhovito moraliziranje vzgojiteljev, kakaj doživeti je silnejše kot lepe besede ne le to, pravimo, tudi gledališče kot tako je zainteresirano na mladinskih igrah, ker si na ta način že prav zgodaj zaglasi bledčo gledališko občinstvo. Deslej so vse mladinske igre na našem odru dosegle lep uspeh — menim da tudi v gmočnem oziru. Iz občinstva smo prejeli več migljajev, a tudi sam čutimo potrebo, da priporočamo ravnanju našega gledališča nekoliko več zani-

manja za mladinske predstave; osebito naj bi se oziralo na ta moment pri sestavi repertoarja za prihodnjo sezono. Ob tej priliki registriramo tudi predlog, ki smo ga dobili iz občinstva: naj bi se za Binkošti (birmanci!) vprizorila bajka »Pogumni Tonček«, ki je mladini zelo ugajala. Mislimo pa, da to iz tehničnih razlogov ne bo mogoče.

x VII. umetniška razstava kluba »Grohara«. Kakor smo že včeraj kratko omenili se odpre v nedeljo, dne 20. t. m. v velikih kazinskih dvorani VII. umetniška razstava kluba »Grohara«. Razstava se odpre na slovesen način ob 10. uri dopoldan. Otvorilni govor bo imel župan g. Viktor Grčar. Ta razstava bo posvečena ljubljanskim umetnikom, združenim v klubu »Vesna«. »Grohara« nas je v primeroma kratkem času seznanil z raznimi predstavniki izvenmariborske umetnosti. V razstavi je pokazala krasna dela mladega Tirolca Johanna Heppergerja, VI. pa umetnost zagrebčank Naste Roje, Tereze Pavlič in Anke Martinič, VII. pa nam pokaže dela Ljubljancev. Ko je sedaj prvič posešlo Maribor beograjsko pevsko društvo »Stankovič« smo mu priredili sijajen sprejem, zato je naša sveta dolžnost, da dostojno sprejmemo tudi ljubljanske upodabljajoče umetnike, ko prihajajo prvič v svobodni Maribor. Vsled tega apeliramo na našo javnost, da mnogoštevilno posesti to VII. razstavo, posebno pa svečano otvoritev v nedeljo.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Petek, 18. maja: Zaprt.
Sobota, 19. maja: Faust, izv. gostovanje g. Balabana, (bariton) g. Sowilskega (tenor) g. Zathega (bas) članov ljubljanske opere.

Gg. abonement. Prisobotni neprekinjeni zadnji predstavi »Faust«, kjer bodo gostovali odlični gostje ljubljanske opere, imajo vsi gg. abonenti sledeče ugodnosti: Kdor izmed gg. abonentov se izkaže pri dnevi blagajni s tozadevno abonentsko legitimacijo, dobi kjerkoli hoče prostor z 40% popustom. Gg. abonenti naj čimprej posežejo po vstopnicah, najkasneje pa do petka popoldne, ker bo zanimanje za to gostovanje gotovo izredno veliko.

Zanimivo gostovanje. V soboto 19. maja nas ponovno posetijo v »Faust«

odlični gostje ljubljanske opere g. Balaban (bariton) g. Sowilski (tenor) gosp. Zatheg (bas). Vse te tri goste smo imeli priliko videti pri zadnji predstavi »Faust«, ki je bila ena najodličnejših glasbenih predstav te sezone. Gospod Balaban poje partijo Valentina, g. Sowilski naslovno partijo »Faust« in g. Zatheg partijo Mefista. Ta odlična trojica si je namreč pridobila s svojim nastopom simpatije občinstva. Ker je v soboto »Faust« neprekinjeno zadnjič, naj si nihče ne zamudi ogledati predstave, ki bo nudila mnogo umetniškega užitka.

Objave.

§ Podružnica Slovenskega lovskega društva v Mariboru vabi na redni občini zbor, ki se vrši dne 26. majnika 1923 ob 15. uri popoldne v restavraciji Halbwild v Mariboru, Jurčičeva ulica, s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo odbora, 2. poročilo računskih pregledovalcev, 3. volitev odbora, 4. slučajnosti.

Gospodarstvo.

g Produktne borze 16. maja. Beograd: pšenica 240; tendenca slaba. — Novi Sad: pšenica baška 445, ječmen baški 300, oves baški 287.50, koruza baška 250—260, moka »0« 662.50, »5« 580; tendenca medla. — Zagreb: pšenica 445—450, koruza rumena 255—265, bela 295—305, rž, 360—370, ječmen za pivovarne 325—340, za krmo 295—310, oves 290—300, moka »0« 675—705, »2« 650—680, »4« 625—635. Tendenca nespremenjena.

g Živinski trg v Zagrebu 16. maja. Voli Ia 17—18.50, Ila 13.25—15.50, IIIa bosanski 7.50—10.50, krave Ia 16—18, Ila 10—12.50, svinje Ia 25.50—27, Ila 22.50—24.75, teleta boljša 16.50—17.50 slabša 15.75—16.25, vse v Din. za 1 kg žive teže. Seno 87.00—150, slama 100—120 Din. za m stot.

Naš kotichek.

Lastnosti narodov. Nek ameriški list prinaša sledečo poučno in pravilno primero: En Rus — genij; dva Rusa — nered; trije Rusi — upor (taki smo najbrže vsi Slovani. Ured.) En Nemec — nič; dva Nemca — pokorščina; trije Nemci — organizacija. En Anglež — neumnost; dva Angleža — akcijska družba; trije Angleži — svetovna država. Čegav bo

tedaj svet na podlagi te pravilne karakteristike? vprašuje »Balkan«. Nedvomno zadnjih dveh, nikdar pa onega prvega. Zakaj? Zato, ker si sveta ne bo osvojil genij posameznika, ampak samo organizacija, ki jo tvorijo posamezniki. Povsem pravilno!

Če dva delata isto, ni isto... Kolikokrat so klerikalec udrihali po demokratih: pogledajte jih, bankirje, samoza banke se jim gre. Očividno pa ima tudi katoliška gospoda velik bančni talent. Kleriki

kalna »Gospodarsko-zadružna banka« je zaslužila na katoliški podlagi kron 5.348.747.35, kar ji je omogočilo izplačati 12% dividende. To je čisti zaslužek, po vrh tega je banka zgradila krasno palačo v Ljubljani, drugo pa gradi v Mariboru. V njen koncern spada 9 industrijskih podjetij. V upravnem svetu sede sami SLS-arji, božji pravičniki, med njimi tudi veliki gromovnik proti »demokratskim bankam«, duhovnik dr. Jerovšek iz Maribora.

Mala oznanila.

Kekse, kolače, biškote pod tovarniško ceno prodaja trgovec Ivo Pahor, Vrtna ulica 8. 978 3—1

Volčje pse, 6 tednov stare, izredno lepe čistokrvne, z rodomnikom (Stammbaum), preda P. Šumenjak, Šmarje pri Jelšah. 976 3—1

Pristna dalmatinska vina, najboljših vrst, po najnižjih cenah, se dobe edinole pri Josipu Povodnik, Maribor, Vojaška ulica 4, pod dravskim mostom. Za binkešne praznike si preskrbite te dobre dalmatinske kapljice. 980

Cement, opeko, slamo, seno, oves, koruzo, krompir, drva, premog ve no pri Andreju Oset, Maribor, Aleksandrova c. 57. Telefon 88. 930 20—6

Za birmance! Veliko izbiri gotovih oblik po nizki cenipriporočja J. Vežjak, konfekcija, Vetrinjska ul. 17. 909

Zamenjam ali prodam dobičkanosno posestvo, pol ure od Maribora, krasna lega, okoli 21 orolov, proli dobro idoci gostilni v Mariboru ali v bližini mesta. Pismena ponudbe na upravo tega lista pod »Dobičkanosno posestvo«. 967 2—2

Čepice

po neverjetno nizkih cenah, perilo, kravate, nogavice in ostalo modno blago priporočja 974 nova modna trgovina 62

B. Veselnic & Komp. Maribor, Gosposka 26.

Eksistenca

V neposredni bližini Maribora ob državni cesti se ugodno proda

hiša s trgovino

gospodarskim poslopljem, sadnim in zelenjavnim vrtnom. Trgovina se havi s prodajo moke na debelo in drobno ter s zamenjavo vsakovrstnega žita. — Mesečni obrat okoli dva vagona blaga. — Kupcu stoji v hiši takoj lepo stanovanje na razpolago. — Cena Din. 185.000.—. — Naslov pove uprava tega lista. 979 3—1

za trgovca!

Modra galica in žveplo

dospelo. — Prodaja se pri

Tonejc & Rozman, Maribor Aleksandrova cesta 35. 944

Jelkove ali smrekove hlode

18—20 cm debele, popolnoma suhe, brez skorje, v dolgotosti 45, 90 in 135 cm i. t. d. kupuje na vagone

„Gradivo“, trg. društvo Zagreb

3—3 Bogovičeva ul. 3. Telefon 5-55. 928

Mihel Zevaco:

Markiza Pompadour.

Zgodovinski roman. — Poslovenlja Rosandra. (Dalje.) (91)

Lubin mu je postregel zopet z okusnim kosilom, — izbornim vinom, in d'Assas je slednjič zopet videval vse v roznati luči optimizma ter legel spat, da mu morda sanje prinesejo izpolnitev njegovih želj in naklepov.

Ali — to noč niso prišle niti lepe sanje prejšnje noči, — mora ga je tlačila in ga mučila s strašnimi sanjskimi slikami.

Kmalu pa so te slike postale istinitost.

V sobi je blelela mala nočna svetilka. V medih polutemi je vitez še razločeval pohištvo in opremo.

Ali je sanjal, — ali je bdel? — Mahoma se mu je zazdelo, da sliši mal šum vrta, ki se skrajno oprezno odpirajo. — In njegove oči so bile obrnjene v ravno lista vrata.

D'Assasa je obliki mrzel pot.

Bil je pogumen, hraber in drzen, ali v razpoloženju, v katerem se je nahajal v oni hiši, ki bi bila lahko tudi zavestno nočnih ubijalcev, — še niti dobro prebuden od groznih sanj, se je zbal, da bi ga kdo hotel umoriti, ne da bi se mogel braniti.

Pogledal je na mizo, kjer so bile nabite pištole in že je hotel vstati, ko so se vrata povsem odprla in je zapazil, da je vstopila ženska.

Ostal je miren, zaprl na pol oči ter gledal izpod trepalnic prikazen v noči.

Kdo je bil to? — Kaj mu je pač ho-

Bila je zavita v črn plašč in krinka, ki je skrivala obraz, le iz očesnih lukenj sta se blesteli očesi.

Groza je spreltela mladeniča. — Kdo je pač ta črna postava? — Ali je prišla naravnost iz pekla ali odkod? —

Skoraj se je tresel, ko je opazil, da se črna postava bliža njegovi postelji, hotel je vstati, klicati na pomoč, vsaj odpreti popolnoma oči, — a ni mogel, kakor okamenel je nepremično ležal.

Ženska se je približevala, — če je pod zaškrpal, pa je postala za hip, potem še opreznije stopala naprej.

Konečno je bila pri postelji, in nagnila se je čez vitez ter mu s tihim milim glasom rekla:

»Ne premaknite se in ne spregovorite niti besedice, — ali jaz moram plačati s svojim življenjem korak v vaš blagor. Ali ste me razumeli? — Potrdite mi, da me razumete, s tem da odprete oči in zopet zamažite, — ali — pred vsem ne spregovorite!«

D'Assas je odprl in zaprl oči!

Potem pa je v svojem brezmejnem presenečenju opazil, da se je postava sklonila še bolj globoko nad njega ter mu s še tišjim glasom rekla:

»Vitez d'Assas, — ne vstopite nikoli, — ne po dnevu ne po noči, — ne iz jednega, ne iz drugega vzroka, tudi če bi vas kdo povabil, — v paviljon nasproti. — Ako ste me razumeli, ponovite prejšnje znamenje!«

In zopet je vitez odprl oči in potem zamažil.

Zatem pa je za hip le imel vtis vročega a ob jednem mrzlega poljuba na čelo.

Odprl je oči, — črna postava ženske se je vzdignila. — S prstom čez usta mu je velevala molk ter se počasno, z velikim opreznostjo umikala, — prišla je do vrat ter jih zaprla za seboj tiho, — izginila v noč, kakor duh.

Se dolgo je bdel vitez, — ter dvomil o tem, kar je videl, — sluteč le, da je halucinacija omračila njegov duh. — Ali ne — slednjič se je moral prepričati, da

se je vse res dogodilo, kajti začutil je lahen parfum, ki je ostal v sobi.

D'Assas se je spraševal, kako je pač mogoče, da bi bil tako močen vzduh ostal v sobi, kar je zapazil na odeji mal sivilen robček, ki je bil parfumiran, katerega je neznanka pač pustila, ko se je naslonila na posteljo.

V robu sta bili uvezani dve črki J in B, a čez iste je bila grofovsko krona.

»Ne smem v nasprotni paviljon?« — je šepetal vitez. — »Zakaj pač ne? — Kaj bi se ulegnilo pripetiti? — Kaj se godi tamkaj?«

Slednjič je v svojih težkih mislih vendarle zaspal.

Ko se je zbudil, je bil že jasan dan.

Hotel je že vstati, se opraviiti ter izvršiti sinočnje naklepe, kar zapazi na nočni omarici mal listič, katerega je hitro prebral:

»Priporočja se vam potrpežljivost! Včeraj ste zagrešili veliko neprevidezno. — Obvestilo se vas bode, ko bode napočil pravi trenutek! — Bodite pripravljeni! Ko boste obveščeni, tedaj ne bo treba drugega nego, da se podaste k oni hišici, kjer stanuje ona, ki jo ljubite. — Pričakovali boste pri vrtnih vrticah, ona bo prišla tja. — Dan in ura se vam bo naznanila ravno s takim listkom. — Do tedaj pa potrpite, boljše, če sploh ne greste na ulico, ali le prav malo, — pred vsem pa ne hodite okoli hišice!«

»To se deloma še bolj zapleta — a deloma postaja zadeva bolj enostavna.«

A listek mu je tudi pokazal, ga prebrical, da je vstopil v usodopolni krog groznih mahinacij in spletk.

Ali — ljubil je, bil je resnično in vroče zaljubljen. — Odločil se je, da se pokorjavnatelju grozne predstave, v kateri je igral i on svojo vlogo, a od katere ni vedel, ali se konča dobro — srečno — ali tragično.

Naslednji dnevi so mirno potekali.

Lubin je bil postrežljiv, — strgal mu je z dobro jedjo, mu delal družbo, mu krajšal čas s svojim pripovedovanjem.

Vkljub temu pa je d'Assas, kateremu je bilo že odveč čakanja, — sklenil četrtri dan, da se poda zopet k hišici, kjer je bivala gospa d'Etioles.

Ali ravno istega jutra pa je zapazil na nočni omarici nov listič, ki mu je sledeče navedel:

»Nocoj pojdite ob desetih k ventileam v vrtnem zidu one hišice. — Ona, katero ljubite, bo isto tam. — Vse naslednje je vaša skrb!«

D'Assasovo srce je hotelo počiti od razburjenosti, ali mahoma ga je strcnil postskriptum, — ki je veleval:

»Ako hočete i nadalje sprejeti gostoljubnost te hiše, in če vas ona, katero ljubite, spremlja, tedaj bode vstopili v paviljon nasproti temu, ki je bolj pripraven za sprejem dame.«

»Paviljon nasproti temu,« — je spreltelo d'Assasa. — »Kaj se vendar tu spletkari? — Kaj se pripravlja? Koga se hoče tukaj umoriti?«

XXXII.

Nova sobarica.

Na večer istega dne so se sesle v paviljonu nasproti njegovega bivališča, tri osebe, — bile so v salonu, kjer smo že opazovali nek razgovor.

Tri osebe — bili so to: gospod Jakob, Julijeta in grof du Barry.

Julijeta je stala pred gospodom Jakobom, ki je sedel in jo resno opazoval.

Bilo je šele štiri ura popoldne alt v salonu je gorela luč, bodisi, da je bil dan tako temen, ali pa so skrbno zagrnili okna, da ni prišla dnevna svetloba v sobo.

(Dalje prihodnjič.)